INWESTYCJE FIRM TRANSPORTOWYCH

DOI: 10.24136/atest.2018.319

Data zgłoszenia: 30.08.2018. Data akceptacji: 25.09.2018.

W artykule omówiono wskaźniki, które przyszyły przedsiębiorca powinien przeanalizować przed rozpoczęciem działalności gospodarczej. Wskaźniki te pokazują, czy, kiedy i jakie zyski przyniesie inwestycja. Przedstawiono również źródła finansowania, z których przedsiębiorca może skorzystać.

1. ROZPOCZĘCIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ ZWIĄZANEJ Z TRANSPORTEM MIĘDZYNARODOWYM

Rozpoczęcie działalności gospodarczej zajmującej się transportem międzynarodowym to nie tylko zakup pojazdów oraz zatrudnienie kierowców. Jest to proces dużo bardziej złożony, który wymaga od przyszłego przedsiębiorcy dużej wiedzy z zakresu prawa, księgowości oraz znajomości przepisów związanych z prowadzeniem pojazdów, nie tylko obowiązujących w Polsce, ale również w innych państwach. Pomagają w tym między innymi ustawy oraz rozporządzenia. Przewoźnik przed rozpoczęciem działalności musi również pozyskać szereg licencji, zezwoleń oraz certyfikatów wymaganych w transporcie międzynarodowym [3].

Niestety założenie firmy transportowej wiąże się ze sporymi wydatkami na samym początku działalności. Jest to związane z wysokim kosztem pozyskania pojazdów oraz mało korzystnymi warunkami finansowania inwestycji przez źródła zewnętrzne. Warto również zaznaczyć się z różnymi możliwościami finansowania. Ważne jest więc, aby wcześniej dokonać kalkulacji opłacalności inwestycji, zbadać rynek i podjąć odpowiednie decyzje.

Taka działalność może się jednak okazać dobrym źródłem dochodu, zwłaszcza w dzisiejszych czasach, gdy transport odgrywa bardzo ważną rolę w każdej dziedzinie, zaczynając na rozwożeniu pizzy, kończąc na przykład na transporcie samochodów osobowych z fabryk do dealerów samochodowych.

2. INWESTYCJE I OCENA OPŁACALNOŚCI INWESTYCJI

Inwestycje w każdym z przedsiębiorstw prowadzone są w celu osiągnięcia określonych korzyści i efektów. Finansowanie inwestycji opiera się na dwóch grupach decyzyjnych:

- decyzje inwestycyjne – przed podjęciem takiej decyzji należy sprawdzić, czy przychody z planowanej inwestycji pokryją nakłady inwestycyjne oraz zaplanowany wcześniej zysk,
- oraz decyzje finansowe – należy określić, skąd przedsiębiorstwo zdobędzie środki na realizację inwestycji oraz jaki będzie koszt pozyskania tych środków.

Przedsiębiorstwo przed każdym podjęciem decyzji inwestycyjnej powinno oszacować ryzyko. W tym celu można posłużyć się następującymi wskaźnikami [1]:

- okres zwrotu nakładów,
- księgowa stopa dochodu (zysku),
- bieżąca wartość netto,
- wewnętrzna stopa procentowa,
- wskaźnik stopy przychody/koszty B/C,
- wskaźnik zyskowności,

- analiza progu rentowności.

Okres zwrotu nakładów jest to czas, w którym dochody pieniężne pozyskane z danej inwestycji pokryją wydatki poniesione na jej zrealizowanie. Oblicza się go według następującego wzoru:

$$OZ = L_{pz} + \frac{NN}{PP} \quad (1.1)$$

gdzie:

- OZ – ocena opłacalności inwestycji [lata],
- L_{pz} – liczba lat przed zakończeniem spłaty,
- NN – niepokryty nakład z początkiem roku przejścia [zł],
- PP – planowany przepływ na koniec roku przejścia [zł].

Księgowa stopa dochodu służy do określenia zależności pomiędzy dochodem netto uzyskanym z eksploatacji inwestycji, a kosztami poniesionymi na zrealizowanie tej inwestycji.

$$KSD = \frac{\text{przeciętny zysk netto}}{\text{inwestycja przeciętna}} * 100\%, \quad (1.2)$$

gdzie:

- KSD – księgowa stopa dochodu [%],
- Przeciętny zysk netto = przepływy pieniężne – amortyzacja,
- Inwestycja przeciętna = (wydatki na początku inwestycji + wartość umorzeniowa)/2.

Gdy wskaźnik KSD jest wyższy od 0, oznacza to, że inwestycja jest opłacalna. Również im wyższy jest ten wskaźnik, tym zysk z inwestycji będzie większy. Jego wadą jest fakt, iż nie uwzględnia on czynnika czasu, dlatego stosuje się go do wstępnej oceny inwestycji.

Bieżąca wartość netto w odróżnieniu od księgowej stopy dochodu uwzględnia czynnik czasu. Wartość pieniądza maleje z biegiem czasu, a więc złotówka jeszcze 5 lat temu miała większą wartość niż w dniu dzisiejszym. Ponadto bieżąca wartość netto informuje, jaki wpływ na wartość rynkową przedsiębiorstwa ma dana inwestycja.

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+k)^t} \quad (1.3)$$

gdzie:

- NPV – bieżąca wartość netto,
- CF_t – oczekiwany strumień dochodów pieniężnych netto w danym roku t ,
- k – stopa dyskontowa,
- t – ilość lat wyceny NPV.

Jeżeli NPV jest mniejsze od 0 oznacza to, że inwestycja jest nieopłacalna.

Jeżeli NPV jest równe 0 oznacza to, że inwestycja nie wpłynie w żaden sposób na wartość przedsiębiorstwa. W takim przypadku decyzję o realizacji tej inwestycji powinno się podjąć w oparciu o inne czynniki. Jeżeli NPV jest większe od 0 oznacza to, że inwestycja jest opłacalna.

Wewnętrzna stopa procentowa to rzeczywista stopa zwrotu z danej inwestycji, dla której bieżąca wartość netto rozpatrywanej

inwestycji równa się zero ($NPV=0$). Innymi słowy jest to stopa procentowa, dla której koszty inwestycji będą równe z dochodami pieniężnymi, które ta inwestycja przyniesie.

$$IRR = stopa\ ni\szs\!za + \frac{NPV_{stopa\ ni\szs\!za}}{NPV_{stopa\ ni\szs\!za} - NPV_{stopa\ wy\szs\!za}} * (stopa\ wy\szs\!za - stopa\ ni\szs\!za) \quad (1.4)$$

Dla stopy procentowej niższej niż wyliczone IRR inwestycja będzie opłacalna, analogicznie dla stopy procentowej wyższej niż IRR inwestycja nie będzie opłacalna.

Wskaźnik stopy przychody/koszty jest to stosunek zdyskontowanych przychodów od sumy zdyskontowanych kosztów.

$$\frac{B}{C} = \frac{\sum_{t=0}^n \frac{B_t}{(1+k)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1+k)^t}} \quad (1.5)$$

gdzie:

- B/C – wskaźnik stopy przychody/koszty,
- B_t – suma przychodów netto w danym roku t ,
- C_t – suma kosztów w danym roku t ,
- k – stopa dyskontowa,
- t – ilość lat wyceny B/C.

Wskaźnik ten jest miernikiem wrażliwości projektu na wzrost kosztów i spadek przychodów. Aby dowiedzieć się, o ile mogą wzrosnąć koszty/spaść przychody z inwestycji należy od obliczone wartości B/C odjąć 1.

Wskaźnik zyskowności służy do określenia wielkości zysku, jaki przyniesie każda jednostka środków zainwestowanych w inwestycję. Wskaźnik ten musi być wyższy niż 1, aby inwestycja była opłacalna.

$$WZ = \frac{\sum_{t=0}^n \frac{CIF_t}{(1+k)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{COF_t}{(1+k)^t}} \quad (1.6)$$

gdzie:

- WZ – wskaźnik zyskowności,
- CIF_t – suma dochodów pieniężnych netto uzyskanych w wyniku realizacji inwestycji w roku t ,
- COF_t – suma nakładów pieniężnych niezbędnych do realizacji inwestycji w roku t ,
- k – stopa dyskontowa,
- t – ilość lat wyceny B/C.

Analiza prognozy rentowności ma na celu wyznaczenie granicy wielkości produkcji. Poniżej tej granicy przedsiębiorstwo będzie ponosić straty, a powyżej zyski.

3. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI

Finansowanie inwestycji może pochodzić z dwóch różnych źródeł: z kapitałów własnych lub obcych. Istnieje również możliwość finansowania z obydwu jednocześnie. Przy wyborze źródła finansowania inwestycji należy wziąć pod uwagę koszt pozyskania tych kapitałów. Finansowanie z kapitałów własnych może skutkować problemami z bieżącymi zobowiązaniami firmy z powodu wydania zbyt dużej ilości pieniędzy. Z kolei finansowanie z kapitałów obcych wiąże się z wzrostem kosztów poniesionych na inwestycję. Powinno się dążyć do znalezienia optymalnego rozwiązania czemu pomaga tak zwana dźwignia finansowa. Jest to dodatni efekt finansowy związany z korzystaniem przez przedsiębiorstwo z kapitałów obcych.

Aby struktura kapitału była optymalna, należy dążyć do takiej relacji pomiędzy kapitałem własnym a obcym, aby uzyskać najwyższą

stopę rentowności kapitału własnego. Optymalna struktura kapitału osiągana jest przy zachowaniu równowagi pomiędzy ryzykiem, a poziomem dochodowości. Każdy kto prowadzi działalność gospodarczą musi się liczyć z ryzykiem, które będzie występować. Wynika ono z niepewności, co do osiągania przewidywalnych przychodów ze sprzedaży, niepewności, co do poziomu kosztów, a także ze struktury kosztów, od których zależy wrażliwość przedsiębiorstwa na ryzyko. Łatwo można wywnioskować, że im więcej przedsiębiorstwo ma kosztów stałych, tym bardziej będzie ono wrażliwe na wahania wpływów ze sprzedaży towarów lub usług.

Pozyskiwanie kapitałów do sfinansowania inwestycji wiąże się ze wzrostem kosztów ich pozyskania, a co za tym idzie, końcowy koszt kapitału będzie coraz wyższy. Kredytodawcy uważają, że gdy przedsiębiorca bierze kolejny kredyt na sfinansowanie tej samej inwestycji, oznacza to, że inwestycja ta jest coraz bardziej ryzykowna, a więc wymagania do pozyskania kredytu są coraz wyższe. W związku z tym, pozyskiwanie kredytu na inwestycję jest opłacalne tylko do pewnego poziomu zadłużenia [1].

To czy kapitał pochodzi ze źródeł własnych czy obcych, określa kto i na jakich zasadach jest właścicielem lub współwłaścicielem majątku przedsiębiorstwa. Na dostępne źródła finansowania można również spojrzeć poprzez kryterium, czy są to środki pochodzące z samego przedsiębiorstwa – finansowanie wewnętrzne, czy też spoza niego – finansowanie zewnętrzne.

Tabela 1.1

Finansowanie przedsiębiorstw [Źródło: opracowanie własne]

Finansowanie inwestycji		
Własne		Obce
Wewnętrzne	Zewnętrzne	
<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana struktury majątku, • Rezerwy, • Zatrzymane zyski, • Ciche rezerwy, • Finansowanie z odpisów amortyzacyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wkłady, • Udziały, • Akcje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kredyty, • Pożyczki, • Dotacje, • Obligacje, • Leasing, • Factoring, • Współpraca między przedsiębiorstwami.

Z wewnętrznego finansowania przedsiębiorstwo może skorzystać, gdy te generuje zysk. W skład majątku własnego przedsiębiorstwa wchodzi [1]:

1. Zmiany w strukturze majątku – majątek, z którego firma już nie korzysta (na przykład nieeksploatowane już ciężarówki) jest sprzedawany, a pieniądze w ten sposób uzyskane, przeznaczone są na finansowanie nowych inwestycji. Zmiana struktury majątku może również polegać na lepszym jego wykorzystaniu co generowałoby dodatkowe dochody (na przykład podpisanie kontraktu na usługi, w które będą zaangażowane nieeksploatowane ciężarówki).
2. Rezerwy finansowe przedsiębiorstwa – są to środki gromadzone przez przedsiębiorstwo na tak zwaną „czarną godzinę”, czyli okres, w którym przedsiębiorstwo musi zmagać się z przejściowymi trudnościami finansowymi.
3. Wypracowany przez przedsiębiorstwo zysk – część zysku firmy (który dzielony jest na dwie części: jedna na dalszy rozwój firmy, druga do podziału pomiędzy właścicieli firmy) po odjęciu podatku dochodowego przeznaczona jest na finansowanie inwestycji.
4. Ciche rezerwy – są to niespodziewane dla przedsiębiorstwa nadwyżki pieniężne, wynikające z niedoszacowania składników majątku przedsiębiorstwa i przeszacowania zobowiązań. Za-

zwyczaj pieniądze te pochodzą ze sprzedaży majątku firmy (podobnie jak w przypadku zmian w strukturze majątku).

5. Finansowanie z amortyzacji – amortyzacja określona jest jako nośnik kosztów związanych z zużyciem środków trwałych, na przykład ciężarówek. Oprócz tego pełni ona funkcję odtworzeniową, czyli służy zapewnieniu reprodukcji prostych środków trwałych. Reprodukacja prosta jest najprościej mówiąc wymianą starego, zużytego sprzętu na nowy. Sprzęt może być zużyty na dwa sposoby: fizycznie lub moralnie. Zużycie fizyczne polega na zmianie pierwotnych właściwości mechanicznych i chemicznych. Zużycie moralne oznacza utratę wartości wymiennej i wartości użytkowej spowodowaną zmianami występującymi poza środkami pracy.

Finansowanie inwestycji zewnętrzne opiera się na finansowaniu z funduszy pochodzących spoza przedsiębiorstwa. Finansowanie zewnętrzne może pochodzić z majątku własnego, którego właścicielami są udziałowcy firmy, lub z majątku obcego [2].

Finansowanie z wkładów, udziałów i akcji polega na wniesieniu przez właścicieli przedsiębiorstwa nowego majątku. Majątek pierwotny to cały majątek, który posiadała firma przy jej zakładaniu, pochodzący od ich właścicieli. W trakcie funkcjonowania firmy, każdy właściciel może wnieść do firmy nowy majątek. Ponadto do firmy może dołączyć nowy wspólnik, który dołączając do przedsiębiorstwa również wniesie nowy majątek.

4. PODSUMOWANIE

Przyszły przedsiębiorca przed rozpoczęciem działalności powinien wykonać dokładne wyliczenia opłacalności inwestycji. Pomóc w tym zadaniu mogą odpowiednie wskaźniki. Pokażą one nie tylko czy inwestycja jest opłacalna, ale również kiedy zacznie przynosić zysk.

Finansowanie inwestycji może pochodzić z dwóch różnych źródeł – własnego lub obcego. Obydwa te źródła mają zarówno plusy i minusy. Przyszły przedsiębiorca powinien przeanalizować, które źródło będzie dla niego korzystniejsze.

LITERATURA

1. Madej B., Michniak J., Madej R., Kurcz J., *Certyfikat kompetencji zawodowych przewoźnika drogowego. Podręcznik przewoźnika oraz osoby zarządzającej transportem.*, Akademia Transportu i Przedsiębiorczości Sp. z o. o., Warszawa 2016 r.
2. Matczak M., *Ludzie kapitałem firmy – jak zarządzać pracownikami?*, Nowoczesny Warsztat nr 2(111)/2008
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1071/2009 z dnia 21 października 2009 r. ustanawiające wspólne zasady dotyczące warunków wykonywania zawodu przewoźnika drogowego i uchylające dyrektywę Rady 96/26/WE

Investments of transport companies

The prospective entrepreneur should carefully calculate the profitability of the investment before starting the business. Helpful indicators can help in this task. They will show not only if the investment is profitable, but also when it will start to bring profit.

Investment financing can come from two different sources – own or foreign. Both of these sources have both pros and cons. The future entrepreneur should analyze which source will be more beneficial for him.

Autorzy:

mgr inż. Orzechowski Miron – Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny; miron.orzechowski@zut.edu.pl

dr hab. inż. **Mrozik Małgorzata** – Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny; malgorzata.mrozik@zut.edu.pl

dr hab. inż. **Danilecki Krzysztof** – Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny; krzysztof.danilecki@zut.edu.pl